

Tourism and Recreation

<https://dergipark.org.tr/tourismandrecreation>

E-ISSN: 2687-1971

İnanç turizmi etkinlikleri kapsamında bir değerlendirme: Cadılar bayramı

An evaluation within the scope of faith tourism activities: Halloween

Öğuz Çam^{1*}, Cengiz Çelik²,

Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, oguzcam911@gmail.com, 0000-0003-3222-3367
Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, cngzcl74@gmail.com, 0000-0003-1917-6615

MAKALE BİLGİSİ/ARTICLE INFO

İnceleme Makalesi / Review Article

Anahtar Kelimeler:

İnanç, Festival, Etkinlik, Cadılar Bayramı, İnanç Turizmi.

Key Words:

Religious, Festival, Activity, Halloween, Religious Tourism.

Gönderme Tarihi/Received Date:
23.07.2021

Kabul Tarihi/Accepted Date:
12.12.2021

Yayımlanma Tarihi/Published Online:
31.12.2021

DOI:

[10.53601/tourismandrecreation.973921](https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.973921)

ÖZET

Dünya üzerinde pek çok yerde kutlanan Cadılar Bayramı, ekonomiye kayda değer katkılar sağlamaktadır. Cadılar Bayramı, inanç etkinlikleri ve aktiviteleri içerisinde önemli bir yere sahiptir. İnsanlar, Cadılar Bayramı zamanında birbirlerine şakalar yapmakta, korkunc hikâyeler anlatmakta, evlerini ve/veya sokaklarını süslemekte, çeşitli etkinlik, aktivite ve organizasyonlar gerçekleştirmekte, türlü seyahatlere katılmaktadırlar. Din, inanç, kültür ve benzeri gibi kavramların Cadılar Bayramı'nın kutlanmasında önemli bir etkiye sahip olduğu, insanların genellikle bu kavramları göz önünde bulundurarak kararlar aldıkları ve bu şekilde hareket ettikleri düşünülmektedir. İnanç turizminin temel noktasında inanç ögesi bulunmaktadır. İnanç ögesi, turistlerin turistik etkinlik ve aktivitelere katılmaları ya da katılmamaları konusunda oldukça belirleyici, yönlendirici ve etkilidir. Bu çalışmanın gerçekleştirilmesindeki amaç, Cadılar Bayramı'nı inanç turizmi kapsamında değerlendirerek bu bayramın turistik potansiyelini gözler önüne sermek ve önemini vurgulamaktır. Bu çalışma hem inanç hem de turizm kavramları açısından önemli olan Cadılar Bayramı'na dikkat çekmek ve Cadılar Bayramı'nın etki alanının ne denli geniş olduğunu gözler önüne sermek açısından önem arz etmekte olup, inanç turizmi yönüyle ilgili literatürdeki önemli bir boşluğu gidermektedir. Söz konusu çalışma, derleme bir çalışmadır. Sonuç olarak, Cadılar Bayramı'nın inanç turizmi konusunda büyük bir potansiyeli ve önemi vardır ve Cadılar Bayramı, insanların kişisel-sosyal bakış açılarına göre farklı anlamlar taşıyabilmektedir.

ABSTRACT

Celebrated in many places around the world, Halloween makes significant contributions to the economy. Halloween has an important place in religious activities and activities. People make jokes to each other, tell scary stories, decorate their homes and / or streets, organize various events, activities and organizations, and participate in various travels during Halloween. It is thought that concepts such as religion, belief, culture and the like have an important effect on the celebration of Halloween, and people usually make decisions with these concepts in mind and act in this way. The basic point of religious tourism is the element of religious. The belief element is highly decisive, guiding and effective in the tourists' participation or non-participation in touristic activities and activities. The purpose of this study is to evaluate Halloween within the scope of religious tourism, to reveal the touristic potential of this holiday and to emphasize its importance. This study is important in terms of drawing attention to Halloween, which is important in terms of both religious and tourism concepts, and revealing how wide the influence of Halloween is, and it fills an important gap in the literature related to religious tourism. The study in question is a compilation study. As a result, Halloween has a great potential and importance in religious tourism and Halloween can have different meanings according to people's personal and social perspectives.

1. Giriş

İnanç, insanların hayatlarını etkileyen önemli bir kavramdır. İnanç kavramı, kişilerin psikolojik ve sosyolojik dünyalarını etkilemekte ve kişilerin istek, gereksinim ve tercihlerine yön vermektedir. İnanç-din yakından ilişkilidir ve dünyadaki pek çok insanın hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Dolayısıyla da kişilerin inançları ve dinleri, onların karar alma, seyahat etme ve çeşitli faaliyetlere katılmaları noktalarında oldukça etkilidir.

İnsanlar farklı coğrafya, dil, kültür, din ve inançların etkisi altında yaşamaktadırlar. Bu durum ise, insanların olaylara veya

durumlara karşı bakış açılarını farklılaştırmakta, insanların kendilerine has bir karakteristik özellik edinmelerine yardımcı olmaktadır. İnsanlar, kültürel ve dini geleneklerini korumaya, yaşatmaya ve yeni kuşaklara aktarmaya çabalamaktadırlar. İnsanlar üzerinde büyük bir öneme sahip olan kültür, din ve inanç unsurları, insanların hayatlarının şekillenmesinde olabildiğince önem taşımaktadır.

İnanç etkinlikleri ve festivalleri, kültürlerin çeşitli yansımaları olarak nitelendirilebilir. Geçmişten günümüze kadar pek çok inanç etkinlikleri ve festivalleri gerçekleştirilmiş olup, gerçekleştirilmeye de devam etmektedir. İnsanların bu tür etkinlik ve festivalleri gerçekleştirmelerinde ise din, inanç,

*Sorumlu yazar /Corresponding author.

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, oguzcam911@gmail.com, 0000-0003-3222-3367

coğrafya ve kültür gibi kavramların çok etkili ve yönlendirici olduğu düşünülmektedir.

Din, inanç etkinliklerinin talep edilmesinde ve bu etkinliklere bir yön tayin edilmesinde önemli bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Dünya üzerinde pek çok din ve bu dinlere mensup da pek çok insan mevcuttur. Çeşitli dinlere mensup olan insanlar, kendi dinlerinin inançlarını ve öğretilerini göz önünde bulundurarak yaşamlarını devam ettirmektedirler. Kendi dinlerinin inançları ve öğretilerini göz önünde bulunduran insanların; dini yönden veya inanç yönünden önemli gördükleri etkinlik, festival, aktivite vb. gibi faaliyetlere katılım gösterecekleri ifade edilebilir.

İnanmanın, psikolojik olarak önemli olduğu ifade edilmektedir. Ruhi inanış durumu, devamlı bir şekilde sürmektedir (Çam & Çılgınoğlu, 2020: 343). İnsanların inançları gereği birtakım sorumluluklarını gerçekleştirirken çok güçlü bir mutluluk ve huzur hissi yaşadıkları düşünülmektedir.

İnsanların, inançları kapsamında gerçekleştirdikleri seyahatler, tertip ettikleri ve / veya katıldıkları faaliyet ve aktiviteler ya da rekreasyon faaliyet ve aktiviteleri, yeme-içme ve konaklama istek ve gereksinimlerini yerine getirmek amacıyla temin ettikleri ürün ve hizmetler, temin ettikleri diğer tüm turistik ürün-hizmetler, inanç turizmini meydana getirmektedir. İnanç turizmi, turizm çeşitlerinden biridir ve turizm endüstrisi açısından da büyük bir öneme sahiptir. Dünya üzerinde pek çok inanç turizmi etkinliğinin ve aktivitesinin yapıldığı bilinmektedir. Bu durum sonucunda da ülkelerin önemli gelirler elde ettiği, çeşitli sosyal, turistik ve kültürel etkileşimler deneyimlediği öne sürülebilir. İnanç turizminin geleceğinin çok parlak olacağı tahmin edilmektedir. Bu turizm çeşidine katılan turistlerin sayısının gün geçtikçe artacağı düşünülmektedir. İnsanların duygu, davranış ve tutumları üzerinde din ve inanç faktörlerinin olabildiğince fazla etkili olduğu düşünülmektedir. Bu durumun, insanların turistik hareketlerine de yön vermelerini sağlayan bir etkiye sahip olduğu ifade edilebilir. İnanç turizmi hareketlerine katılım gösteren insanların kendi inançları doğrultusunda bir hareket eylemi içerisinde buldukları belirtilebilir.

Turizm çeşitlerinden biri olan inanç turizmi, insanlar üzerindeki önemini tarihsel sürecinin son zamanlarında daha da artırmaktadır. İnanç turizminde inanç unsuru ön plandadır. İnanç turizmi-kültür turizmi arasında yakın bir bağ söz konusudur. İnanç turizmi etkinliklerine katılım gösteren turistlerin, kültür ve inanç öğelerine çok önem verdikleri ve bu öğeler kapsamında kendilerini yönlendirdikleri düşünülmektedir.

İnsanların, inanç etkinlik ve aktivitelerine daha yoğun katılım göstermeleriyle inanç turizmine yönelik turistik talep ve bu turistik talepten sağlanan gelir artış gösterecektir. Dünya üzerinde pek çok dinin ve bu dinlere mensup pek çok insanın var olduğu bilinmektedir. İnsanları seyahat etmeye yönlendiren en önemli motivasyon unsurlarından olan inanç ve din kavramları, inanç etkinlik ve aktivitelerinin planlanması ve gerçekleştirilmesi açısından oldukça önem arz etmektedir.

Dünyada inanç turizmi kapsamında gerçekleştirilen pek çok festival ve etkinlik bulunmaktadır. İnsanlar da, bu etkinlik

ve festivallere katılmak için çeşitli seyahatler gerçekleştirmekte ve ekonomik harcamalar yapmaktadırlar. Turizm gelirleri içerisinde önemli bir payı bulunan inanç turizmi etkinlik ve festivallerinin sağladığı ekonomik kazançlar, ülkelerin ekonomilerine önemli katkılar sağlamaktadır.

Dünya üzerinde inanç turizmi amaçlı yolculuk yapan senede ortalama 300 milyon kişi ve sağlanan 20 milyar dolar gelir için ülkeler, inanç turizmi çerçevesinde türlü politikalar ortaya koymaktadır. Bu sektörde ortaya çıkan gelişmelere paralel olarak, bu pastadan pay elde etmek isteyen ülkeler arasındaki rekabet de günden güne artış göstermektedir. Gelişmekte olan ülkeler kalkınma-gelişme kavramlarına yüksek seviyede önem vermeye başlamıştır. Turizm, dünya üzerinde petrol ticaretinden sonra en seri gelişme gösteren sektörlerden bir tanesidir. Dünya turizminin gelişim göstermesi ile turistler, çeşitli dinlere mensup olan kişilerin, yeni ülkeler, yeni bölgeler ararken, aynı zamanda o yöre üzerinde değişik turizm çeşitlerini de araştırarak keşfetmektedirler. Bu amaç ile dinsel açıdan kayda değer bulunan kiliseler, camiler, sanat tarihi yönünden kayda değer olan anıtlar, evler, müzeler, mimari nitelikleri sebebiyle çeşidinin ilk ya da ilginç örneği olan yapılar, tarihi eserler bu kapsamda değerlendirilip turistlerin hizmetine sunulmaktadır. Bütün dünyada gelişen inanç turizmi çerçevesinde mevcut turizm değerlerinin muhafaza edilmesi, turizme kazandırılması ve tanıtılması olabildiğince önemli bir hal almaktadır. İnanç turizmi için turistler, inanç-kutsal alanlara dini vazifeleri ve merakları gereği iki temel faktöre dayalı olarak ziyaret gerçekleştirmektedirler. Doğal olarak inanç, alınarak satılan ve ticareti gerçekleştirilen bir mal değildir. Lakin kişilerin inançlarının gereği olarak "hacı" olmak, mukaddes alanları görmek, manevi tatmine erişmek amaçlı seyahat gerçekleştirdikleri de bir gerçektir (Akin, 2021).

Son zamanlarda gerçekleştirilen araştırmalar, dünya nüfusunun yoğun bir biçimde artmasından ötürü dünyada turizme yönelik talebin arttığını göstermektedir. Buna ilişkin olarak da inanç ve hac turizmi kitlesinde de önemli bir artış görülmektedir (Okuyucu & Somuncu, 2013: 640; Vukonic, 1996). Turizm çeşitlerinden bir tanesi olan inanç turizminin potansiyeli günden güne artış göstermektedir. Son zamanlarda inanç turizmine katılım gösteren turistlerin sayısının arttığı düşünülmektedir.

Cadılar Bayramı'nın inanç turizmiyle olan ilişkisinin insanlar arasında pek bilinmediği ve inanç turizmi açısından oldukça önemli bulunan Cadılar Bayramı'nın turistik potansiyelinin yeterince değerlendirilemediği düşünülmektedir. Çalışmada, "Cadılar Bayramı'nın inanç turizmi potansiyeli-önemi nedir" sorusuna yanıt aranmaktadır. Cadılar Bayramı'nın, insanların kişisel ve sosyal hayatlarına önemli etkilerinin bulunduğunu ifade etmek mümkündür. Çalışma, inanç turizmi ve Cadılar Bayramı konularıyla yakından ilişkilidir. Bu çalışmanın gerçekleştirilmesindeki amaç, Cadılar Bayramı'nı inanç turizmi kapsamında değerlendirerek bu bayramın turistik potansiyelini gözler önüne sermek ve önemini vurgulamaktır. Bu çalışma hem inanç hem de turizm kavramları açısından önemli olan Cadılar Bayramı'na dikkat çekmek ve Cadılar Bayramı'nın etki alanının ne denli geniş olduğunu gözler önüne sermek açısından önem arz etmekte olup, inanç turizmi yönüyle ilgili literatürdeki önemli bir boşluğu gidermektedir. Cadılar

Bayramı'yla ilgili gerçekleştirilen çalışmaların kalite, çeşitlilik ve sayılarının artırılması, bu bayramın farklı açılardan ele alınması, bu bayram için gösterilen turistik önemin artırılması, inanç turizmi yönünden olabildiğince önem arz etmektedir.

Çalışmanın genelinde, akıcı ve anlamlı bir bütün oluşturmaya gayret gösterilmiştir. Çalışmanın hem teorik açıdan hem de uygulama açısından literatüre katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Konuya ilişkin olarak da bu katkıların, yeni çalışmaların gün yüzüne çıkarılmasına zemin hazırlayacağı ya da diğer çalışmaların geliştirilmesi noktasında etkili olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmayla beraber, Cadılar Bayramı'nın inanç turizmi kapsamında değerlendirilerek inanç turizmi literatürüne kayda değer bilgilerin sağlanacağı ifade edilebilir. Çalışma, geleneksel derleme tipindedir. Çalışmanın ekler kısmında Cadılar Bayramı'na ilişkin şekiller yer almaktadır. Bu şekillerin, çalışmanın genel kapsamını destekleyici ve anlamını güçlendirici bir etki yarattığı düşünülmektedir. Cadılar Bayramı'na ilişkin derinlemesine, Cadılar Bayramı'na benzer kutlamalara ilişkin de yüzeysel bilgilerin verilmesi, çalışmanın sınırlarını oluşturmaktadır.

2. Cadılar Bayramı ve Tarihi

Türkçede “*Cadılar Bayramı*” olarak bilinen “*Halloween*”, her senenin 31 Ekim akşamında kutlanmaktadır (Ersoy Yılan, 2021: 157; Ertürk, 2011: 18-19). Cadılar Bayramı, köken itibarıyla tarım kültürünün bir ürünü olmaktadır. Gerçekten yaz sonuna rastlayan bu devirde hasadın kaldırılması, kış için gereken hazırlıkların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Kutlamalarda yapılan oyunlarda şalgam, fındık, elma veya bal kabağı gibi topraktan sağlanan ürünlerin değerlendirilmesi, Cadılar Bayramı ile tarım işleri ve mevsim geçişleri arasındaki bağlantıyı gözler önüne sermektedir (Çıblak Coşkun & Zöhre, 2014: 501).

Cadılar Bayramı gününde giyilen “*korkunç*” elbiselerin ve enteresan ev süslemelerinin aslı, şu geleneğe dayanmaktadır; insanların evlerinin dışına astıkları korkutucu figürlerin ve havanın kararması ile beraber giydikleri korkunç maskeli elbiselerinin kötü niyetli ruhları korkutarak onları kaçırmak gibi amaçları olduğu geleneğine dayanmaktadır (Akşam, 2021). Bu geleneğin, Cadılar Bayramı açısından önemli olduğu öne sürülebilir.

Cadılar Bayramı'nda en yaygın tüketilen şekerleme, elma şekeridir. Çocuklar ürkütücü elbiseler giyip kapı kapı gezmekte ve ev sahiplerine “*şaka mı, şeker mi*” diye sormaktadırlar. Ev sahibi “*şaka*” derse çocuklar türlü muziplikler yapmaktadırlar. Büyükle çocuklara şekerleme ikram etmekte ya da harçlık vermektedirler. Bu uygulamanın kökeni, geçmiş zamanda Britanya'da yoksuzların kapı kapı dolaşıp “*ruh keki*” toplaması geleneğine dayanmaktadır (Yeniçağ Gazetesi, 2021).

Cadılar Bayramı endüstrisi, yerel veya küresel olması fark etmeksizin markaların reklam faaliyetlerini meydana getirmektedir. Bilhassa gıda sektörüne ilişkin reklamlarda sık sık “*canavar pazarlaması*” olarak isimlendirilen reklam fırsatlarına başvurulduğu görülmektedir (Ersoy Yılan, 2021: 158; Rogers, 2003: 199).

Hâlihazırda Cadılar Bayramı'yla ilgili reklam kültürü her alanda gelişmektedir. Billboard, afiş, gazete, dergi reklamları gibi basılı yayın ortamları dışında; radyo, televizyon gibi dijital yayın yapan reklam organlarında da tercih edilmektedir. Bilhassa sosyal medya kullanımının artmasıyla beraber sosyal medya reklamlarında da sık sık görülmektedir. Son senelerde reklam alanında yeni kullanılmaya başlanan ambient (geleneksel olmayan ortam-bazlı reklamcılık) reklamlarında da Cadılar Bayramı reklamlarıyla sık sık karşılaşmaktadır (Ersoy Yılan, 2021: 163). Ambient, medya olarak değerlendirildiğinde “*geleneksel olmayan dış mekân*” medyası olarak görülmektedir (Oyman & Özer, 2018: 176; Shankar & Horton, 1999: 2). Bu tanımlamaya göre ambient, geleneksel olmayan şekilde değerlendirilen bir açık hava mecrasıdır (Oyman & Özer, 2018: 176). Bir reklam mesajının, tüketicilerin gündelik yaşantılarında sık sık etkileşimde buldukları çevreye (açık veya kapalı alana) ilişkin, üstünde bir marka mesajı beklemedikleri elemanlar aracılığı ile, kreatif, olağan dışı ve geleneksel olmayan formda, mesaj içeriği ve mecraya uyumunun sağlandığı bir biçimde iletilmesi çalışmasına “*geleneksel olmayan ortam-bazlı reklamcılık*” (ambient) adı verilmektedir. Ambient reklamlar, kısa zamanda kreatif ve sürpriz etkisi ile tüketiciyi şaşırtma; uzun zamanda ise olağan dışı oluşu ile kendisini geleneksel reklamlardan ayırma-akılda kalıcı olma etkisine sahiptir. Bu nitelikleriyle ambient, reklamlar doğru uygulandığında reklamdan arzu edilen etkinliği sağlayabilmesi yönünden kayda değer bir araç olarak insanların karşısına çıkmaktadır (Oyman & Özer, 2018: 176).

Eskiden Türkiye'de kutlanılmayan fakat bundan böyle bütün dünyaya mal olan Cadılar Bayramı, Sevgililer Günü gibi özel günler için özel kutlamalar ve programlar AVM'lerin faaliyet programlarında ve iç dekorasyonlarının belirlenmesinde kesinlikle yer almaktadır (Yılmaz Saygın, 2006: 102). Cadılar Bayramı'nda maskeler, korku efektleri mağazaların dekorlarında görülebilmektedir (Özoral, 2020: 301).

Cadılar Bayramı; Asya, Avrupa, İslam coğrafyası gibi dünya üzerinde birden fazla farklı bölgeye Amerika'dan yayılmaktadır. Cadılar Bayramı kutlamalarında değerlendirilmesi için uzaylı, zombi, çizgi roman kahramanı temalı kostümlerin ve maskelerin üretimi yapılmaktadır. Evlerin süslenmesi için özel aksesuar ürünleri piyasaya sunulmakta, gıda alanında da bu güne has çikolata ve şekerlemelerin satışı gerçekleştirilmektedir. Cadılar Bayramı olgusu, sinema, edebiyat ve reklam içeriklerinde yoğun olarak bulunmaktadır. Bütün bunlar, bu kutlamanın ticarileştiğini gözler önüne sermektedir (Bozdemir, 2020: 65; Çıblak Coşkun & Zöhre, 2014: 502).

Tarihi süreç, Cadılar Bayramı ismi verilen kutlamanın inançlar ve pratikler yönünden zenginleşmesini sağlamakta, son evre de ise pagan devirlerinden kalan bu ritüeller dinsel motifler ile birleştirilerek Hristiyanlıkta yerini almaktadır (Çıblak Coşkun & Zöhre, 2014; Ekinci vd., 2018: 4). Cadılar Bayramının, tarihi süreçte değişime uğramasının, insanların bu bayramla ilgili düşünce ve inanışlarının zamanla değişmesine yol açtığı düşünülmektedir.

Cadılar Bayramı, Hristiyan dünyasını ikiye bölmüştür. Hristiyanların bir kısmı, Cadılar Bayramı'nı kutlarken; bir başka kısmı ise bunun sapkın bir faaliyet olduğunu

savunmaktadırlar. (Bozdemir, 2020: 66; Ertürk, 2011: 19). Hâlihazırda Hristiyanlar, ürkütücü elbiselerin giyildiği kostüm partileri organize ederek, korku filmleri izleyerek ve perili evlere ziyaretler gerçekleştirerek Cadılar Bayramı gününü kutlamayı sürdürmektedirler (Candan, 2019: 11-12). Kimi Hristiyanlar, Cadılar Bayramı'nı şeytanın doğum günü olarak görmekte ve kutlanmasına da şiddetle karşı çıkmaktadırlar (Yılmaz, 2021). Muhafazakâr Hristiyanlar, bilhassa Protestanlar, genelde Cadılar Bayramı'nı kutlamamakta ve yanlış bulmaktadırlar (Habertürk, 2021).

UNICEF, 1952 senesinde Cadılar Bayramı'na özel bahşiş kutuları tasarlayarak bunları "trick or treat" faaliyeti için çocuklara dağıtmıştır. Bu faaliyette, çocuklar giyindikleri korkunç kostümler ile dile getirdikleri korkutucu tekerlemeler ile şeker ya da para toplamışlardır. UNICEF bu sayede Amerika Birleşik Devletleri'nde 118 milyon dolar gelir sağlamıştır. Sağlanan meblağın büyüklüğü, kişilerin Cadılar Bayramı'nı ne kadar fazla önemsediklerinin bir kanıtı olmaktadır. Kostümler, bal kabakları ve başka ürünleri ile beraber Cadılar Bayramı, iktisadi yönden çok önemli bir pazardır. Bu kapsamda Cadılar Bayramı'nın; Amerikan emperyalizminin, tüketim temelli Amerikan kültürünün simgesi olduğuna yönelik eleştiriler git gide artış göstermektedir. Bu eleştiriler; Cadılar Bayramı'nın yüzeyselliğini, yapaylığını ve tarihi olmayışını vurgulamaktadır (Bozdemir, 2020: 66; Ertürk, 2011: 19).

Ayın evrelerinden birisi olan dolunayın Cadılar Bayramı zamanında bu bayramı kutlamak isteyen kişiler tarafından görülmek istendiği düşünülmektedir. Dolunayın, Cadılar Bayramı gecesinde çok farklı ve çekici bir ambiyans yarattığı, bu ambiyansın da Cadılar Bayramı'nı kutlayanların düşünce ve duygu dünyasında doygunluk sağladığı düşünülmektedir. Cadılar Bayramı zamanlarında ise dolunaya çok az rastlandığı ifade edilebilir.

Cadılar Bayramı'nın en eski kökeni, Pagan Keltlerinin kutladıkları "Samhain Festivali"ne dayanmaktadır. Bu festival, her sene 1 Kasım zamanında kutlanmaktaydı. Keltler için 1 Kasım, yaz mevsiminin bitmesini ve kış mevsiminin başlamasını temsil etmekteydi. Hayvan sürülerinin yaylalardan döndüğü, toprak sözleşmelerinin gerçekleştirildiği bu günlerde ayrıyeten ölen kişilerin ruhlarının hayatıyken yaşamını sürdürecekleri evlerini ziyaret ettiklerine inanılmaktaydı. Kişiler, kötü ruhları uzak tutmak amacıyla büyük ateşler yakmaktaydılar. Etrafta gezen ruhlar tarafından tanınmaktan korkan kişiler kostümler giymektedirler. Keltler, antik Britanya'da yaşam sürdürmüşlerdir. Bu sebeple, Cadılar Bayramı'nın ortaya çıkışının bir İngiliz geleneği olduğu söylenebilir. 1. asırda Romalılar Kelt topraklarını fethetmişlerdir. Bu hadiseden sonra kendi festivalleri olan "Feralia (Ölüm Festivali)" ve "Pomona'yı (Hasat Festivali)", "Samhain" ile birleştirmişlerdir. 7. asırda Papa 4. Boniface, 13 Mayıs zamanında kutlanılan Azizler Günü'nü 1 Kasım zamanına taşımıştır. Azizler Günü'nün arifesi olan 31 Ekim, kutsal gün olarak ilan edilmiştir ve Halloween (Cadılar Bayramı) adı buradan gelmiştir. Reform hareketleri esnasında bilhassa Avrupadaki Protestan Hristiyanlar içerisinde Cadılar Bayramı tamamen ortadan kalksa da İngiltere'de kutlamalar sürdürülmüştür. Amerika'ya gelerek yerleşen ilk toplumlarda da Cadılar Bayramı'nı kutlamak yasaktı fakat 1800'lü senelerde bir hasat bayramı olarak kutlamaya başlamışlardır. Bu bayram,

Cadılar Bayramı'ndan birtakım emareler taşımaktaydı. 19. asırda Amerika'ya göçen topluluklarla beraber Cadılar Bayramı tekrardan kutlanılmaya başlanmıştır (White, 2021). Milattan Sonra 20. yüzyılda Cadılar Bayramı, ABD'nin her yerinde yaygın olarak kutlanan bir bayram haline gelmektedir. Milattan Sonra 21. yüzyılda Cadılar Bayramı sayesinde ticaret dünyası milyarlarca dolar gelir sağlamaktadır (Yehova'nın Şahitleri, 2021).

3. Cadılar Bayramı'nın Simgeleri

Cadılar Bayramı'nın simgesi, gülen bir bal kabağıdır. Bal kabağının içi boşaltılıp gülen bir surat biçiminde oyulduktan sonra bal kabağının içerisinde bir mum yakılıp şeytani bir yüz ortaya çıkarmaya çalışılmaktadır (Yeniçağ Gazetesi, 2021). Cadılar Bayramı'na dair birden fazla simge ve motif yer almaktadır. Evler, günlerce önceden Cadılar Bayramı dekorasyonuna uygun bir şekilde süslenmektedir. Evlerin dış cephelerine maskeler, insan kılığında korkuluklar ve örümcek ağları yerleştirilmektedir. 31 Ekim akşamı, içi oyulan kabağın içine mum yakılıp evlerin girişlerine konulmaktadır. Korku konseptli kostümler giyilmekte, çocuklar evleri dolaşarak çikolata veya şeker istemektedirler. Gençler ise birbirlerine korku konseptli şakalar gerçekleştirmektedirler. Günün ön plana çıkan renkleri ise, "siyah" ve "turuncu" olmaktadır. Bal kabaklarının içinin oyulması, arafta kalan ruhları temsil etmektedir (Çıblak Çoşkun & Zöhre, 2014: 501-502; Ersoy Yılan, 2021: 157). Siyah ve turuncu renkleri, Cadılar Bayramı'yla özdeşleşen renklerdir. Turuncu renk, hasadı ve sonbaharı; siyah renk ise karanlığı ve ölümü temsil etmektedir (Pepapp, 2021). Cadılar Bayramı'nın renklerinden birisi olan turuncunun çeşitli kökenleri bulunmaktadır. Bazı kişiler tarafından kışın rengi olduğu için, bazı kişiler tarafından ise ölümleri korkutmak amacıyla değerlendirilen bal kabaklarının turuncu olmasından ötürü bu rengin Cadılar Bayramı'yla özdeşleştirildiği düşünülmektedir (Yaman, 2021).

Cadılar Bayramı'nın en fazla bilinen sembollerinden birisi, kara kedilerdir. Kara kedilerin, cadıların kuvvetlerini olumsuz etkilerden koruyan arkadaşları olduğuna inanılmaktadır. Cadılar Bayramı'nın simgesi olan hayvanlar arasında yarasalar da vardır. Sözde kan emerek beslendiğine inanılan yarasalar ise, esasen Transilvanya'da değil, Amerika'nın orta ve güneyinde yaşamaktadır (Eğitim Kütüphanesi, 2021). Cadı, kara kedi, örümcek figürleri; karanlık yapıları, ölümü ve uğursuzluğu temsil ettiği gerekçesi ile Cadılar Bayramı'nın popüler imgeleri arasında yer almaktadır. Aynı zaman zarfında cadıların baykuş formunda da kendilerini gösterebildiklerine inanıldığından dolayı baykuş figürü de Cadılar Bayramı'nda sıklıkla değerlendirilen öğelerden birisidir (Yaman, 2021).

İlk çağlarda yaşayan insanlar, fikirlerini ve duygularını mağara duvarlarına yaptıkları yalın ve kolay çizimler ile ifade etmeye gayret göstermişlerdir. İlk çağlarda bulunan söz konusu duvar çizimleri; hem bir yazı hem de bir resim olarak kabul edilmektedir. Bu çizimlere, piktogram adı verilmektedir. Ambrose ve Harris tarafından "bir hareketi ya da durumu bir dizi görsel referans ya da ipucu yoluyla betimleyen grafik unsur" olarak tanımlanan piktogram, Stiebner'a göre ise, Latince "pictus" ve "gram" kelimelerinden türemekte olup, "yazısız resim"

anlamına gelmektedir (Ambrose & Harris, 2010: 192; Uludağ Eraslan, 2020: 124). Piktogramlar, ifade edilmek istenen iletiyi yazı ile desteklenmeyi gerektirmeyecek durulukta verebilme özelliğine sahiptir (Cowgill vd., 2003: 10; Uludağ Eraslan, 2020: 122). Hayalet piktogramları, çoğunlukla Cadılar Bayramı'nı simgelemek amacıyla kullanılmaktadır (Uludağ Eraslan, 2020: 124). Cadılar Bayramı denince zihinlerde ilk canlanan öğelerden birisi, hayalet ögesidir. Hayaletlerin, Cadılar Bayramı açısından büyük bir anlamı ve önemi vardır.

Cadılar Bayramı'nın simgeleri, içeriği, Hristiyan dinine ve batı kültürüne ait değerler ile şekillendirilmektedir. Tuhaf kostümler, garip makyajlar, korkutucu konseptler, Cadılar Bayramı'nın en mühim öğeleridir. Bazı Hristiyan çevreler tarafından dahi eleştirilen bu bayram; ırk, dil, din ayrımı gözetmeksizin birden fazla coğrafyaya medya aracılığı ile ihraç edilmektedir (Bozdemir, 2020: 108).

4. Cadılar Bayramı'na İlişkin Dikkat Çekici Bazı Bilgiler

Kutluay'a (2021) göre;

- Cadılar Bayramı'nı kutlayanların yaklaşık beşte biri evcil hayvanlarına komik kostümler giydirmektedir.
- Cadılar Bayramı'nı kutlayan yetişkinlerin çoğu; batman, vampir, korsan ve cadı kostümlerinin yanı sıra siyasi kostümler de tercih etmektedirler.
- Bal kabağı oymacılığı, Cadılar Bayramı dışında çeşitli kutlamaların ve festivallerin de bir ritüelidir.

Yaman'a (2021) göre;

- Cadılar Bayramı'nın en eğlenceli faaliyetlerinden birisi, türlü türlü hazırlanan elbiselerdir. Kişiler bu sayede ölümlerin dünyaya indiği bu günde ürkütücü elbiseleri ile ölümleri korkutabileceklerini ve kendilerini onlardan muhafaza edebileceklerini düşünmektedirler. Bu hal, hâlihazırda büyük eğlence kaynağına dönüşmektedir.
- Hâlihazırda Amerika'da olabildiğince görkemli bir festivale dönüşen Cadılar Bayramı, ticari yönden de olabildiğince parıltılı bir festivaldir. Cadılar Bayramı'nda şeker satışlarından yaklaşık olarak 2 milyar dolarlık bir ciro sağlanmaktadır. Noel'den sonra ekonomik manada en karlı olan bayramın Cadılar Bayramı olduğu söylenebilir.

Pepapp'a (2021) göre;

- Eskiden şayet hasat kötü geçti ise, ekinler kurudu ise, bu durumu kötü ruhların gelerek kişilere zarar vermelerine yormaktalarmış. Kişiler, kötü ruhları korkutmak ve kovmak amacıyla ürkütücü elbiseler giymektedirler (Cadılar Bayramı'nda şeytan, iskelet, mumya gibi figürlerin kullanılmasının sebebi budur).
- Cadılar Bayramı'nda yaşayanlar ile ölümler arasındaki perdelerin inceldiğine inanılmaktadır. Bundan dolayı da, inanişaya göre, çevrede yürüyen ölümler görmek mümkündür.
- Cadılar Bayramı'nda evlerin önlerine bal kabakları konulmasının bir manası vardır. Bal kabaklarının, içerisine konulan mumlar ile beraber kötü ruhları kovduğu ifade edilmektedir.

- Cadılar Bayramı'nda mumlar yakılmaktadır. Zira mum, güneşi temsil etmektedir. "Mumlar yansın ki bir an önce sabah olsun, kötü ruhlar gitsin" düşüncesi vardır.
- Bir inanişaya göre; Cadılar Bayramı'nda evlerin önüne beyaz bal kabağı konulur ise o eve kötülük gelmeyecek, para geleceği düşüncesi hâkimdir.
- Bir inanişaya göre; Cadılar Bayramı gecesinde kötü bir şey tarafından takip edilme hissi oluştuğu zaman mutlaka arka tarafa dönülerek bakılmamalıymış. Aksi halde cadılar tarafından avlanılacağı ifade edilmektedir.
- Birtakım kişiler, Cadılar Bayramı'nı şirin bulmak yerine Cadılar Bayramı'ndan cidden korkmaktadırlar. Buna da, Cadılar Bayramı fobisi yani "Samhainophobia" denilmektedir.

5. Dünya Üzerindeki Bazı Yerlerde Cadılar Bayramı'na İlişkin Bilgiler

5.1. ABD

Amerika İstatistik Bürosu'na göre; Amerika'da ilk resmi Cadılar Bayramı'nın, tüm kentin katılımı ile Minnesota'nın Anoka kentinde, 1921 senesinde kutlandığı belirtilmektedir (Eğitim Kütüphanesi, 2021). Cadılar Bayramı'nın ilk tebrik kartı, 1900'lü senelerinde başında basılmıştır. Basılan ilk sene de bile Amerikalı tüketiciler bu tebrik kartlarına 50 milyon dolar harcama yapmışlardır (Eğitim Kütüphanesi, 2021).

Amerika'da her sene tüketimi yapılan şekerlerin ¼'ü Cadılar Bayramı için satın alınmaktadır. Bugün, dünya çapında meşhur Cadılar Bayramı film yapımları ve sinema sektörünün katkıları ile Cadılar Bayramı, ülkede o denli popüler bir hale gelmektedir ki, birçok insan bu bayramın bir Amerikan geleneği olduğunu düşünmektedir. Cadılar Bayramı kostümleri, Cadılar Bayramı makyajları, içi boşaltılıp gülen bir surat biçiminde oyulan ve içerisinde bir mum yakılan "jack-o-lantern" ismini verdikleri bal kabağı, elma şekeri filmlerde sık sık karşılaşılan ve Amerika Birleşik Devletleri ile özdeşleşen geleneklerdir. ABD'de eğitim gören öğrenciler için ise faaliyet bir hayli eğlenceli ve görkemli geçmektedir. Cadılar Bayramı ne zaman 31 Ekim zamanını gösterse, bütün ülkede Cadılar Bayramı kostüm partileri, en iyi kostüm yarışmaları, geçit törenleri, hayalet turları, animasyon gösterileri, canlı şovlar başlamaktadır. Cadılar Bayramı denince, Michael Jackson'ın "Thriller" adlı parçası ve zombi ya da vampir gibi en popüler Cadılar Bayramı kostümlerinin de unutulmaması gerekmektedir (Ozluoglu, 2021).

Cadılar Bayramı birtakım temel batı dünyası ülkelerinde kutlanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde olabildiğince büyük ve ihtişamlı bir festival olan Cadılar Bayramı, Amerikan kültürünün etkisi ile başka batılı ülkelerde de yaygınlık kazanmaktadır (Sözcü, 2021).

Amerikalılar, korku temalı süslemelere ve renkli kostümlere sahne olan Cadılar Bayramı için her sene milyarlarca dolarlık bir harcama gerçekleştirmektedirler. Amerikalıların gelenek dışı metotlarla dahi olsa geleneksel bayramlarını kutlamaya önem verdikleri dikkat çekmektedir (EKOTÜRK, 2021).

2016 senesinde 170 milyon Amerikalı Cadılar Bayramı'nı kutlamış ve bu tatil boyunca yaklaşık olarak 9 milyar dolar harcama yapılmıştır (Kutluay, 2021). Cadılar Bayramı'nı kutlayan Amerikalıların sayısının bir hayli fazla olduğu ve Cadılar Bayramı zamanında gerçekleştirilen harcamalardan elde edilen gelirlerin çok yüksek olduğu göz önüne alındığında ise bu bayramın hem inanç yönünden hem de ekonomik yönden önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilebilir.

7.000'i aşkın tüketiciyle gerçekleştirilen bir anket çalışmasına göre; 2020 yılında ABD'de Cadılar Bayramı'nı kutlayacak olanların %62'si şekerleme dağıtacağını, %53'ü evlerini süsleyeceğini, %46'sı kostüm giyeceğini, %46'sı bal kabağı oyacağını, %23'ü şekerleme toplayacağını, %22'si bir partiye katılım göstereceğini, %18'i evcil hayvanını süsleyeceğini ve %15'i ise perili ev ziyareti gerçekleştireceğini ifade etmektedir. Tüketicilerin %30'u 2020 senesinde Cadılar Bayramı'na yönelik alışverişlerini internet üzerinden gerçekleştirmeyi planlamaktadır (EKOTÜRK, 2021).

Kültürel değişikliklerden ötürü toplumdan topluma göre farklı biçimlere bürünen korkunun, belki de bu manada en bilinen örneği, Amerikan kültürünün mühim bir bölümünü meydana getiren "Halloween"dir. Türkçeye "Cadılar Bayramı" olarak çevrilen Halloween, korkutucu elbiseler, korku ihtiva eden sembeler, maskeli balolar, korkunç olduğu düşünülen evler ve korku temalı filmlerin izlenip korkunun şenliğe dönüştürüldüğü bir gün olarak kutlanılmaktadır. Hristiyanlığa ait bu geleneğin hâlihazırda başka kültürlerle de yayılarak evrensel bir boyut elde etmesinde Hollywood sinemasının etkisi kaçınılmazdır. Bu gelenekten beslenen Hollywood korku sineması, birden fazla filmde boy gösteren sapık, katil, hayalet, cadı gibi korku ikonlarının ortaya çıkmasına kaynaklık etmektedir (Yurdigül & Zinderen, 2014: 380-381).

Cadılar Bayramı, "Azizler Günü" arifesine denk getirilerek kilise takvimi ile de ilişkili bir hale getirilmesine karşın Amerika Birleşik Devletleri'nde hayatını devam ettiren birtakım insanlar tarafından cadı veya şeytan görüntülerine yer vermesi ve bu çeşit uygulamaların Hristiyanlık ile ilgili olmadığı fikriyle eleştirildiği de olmaktadır. Lakin tüm bu tartışmalara karşın Amerika Birleşik Devletleri'nde Cadılar Bayramı, ulusal tatil ilan edilmemek ile beraber katılımcı sayısı ve etkisi göz önüne alındığında belki de Noel'den sonra ikinci büyük kutlama olarak insanların karşısına çıkmaktadır (Çıblak Coşkun & Zöhre, 2014: 501; Santino, 1996: 750).

Genel olarak değerlendirildiğinde, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Cadılar Bayramı kutlamaları için uzaylılardan çizgi roman karakterlerine, cadılardan zombilere değin sıra dışı varlıklara benzeyen farklı kostümlerin, maskelerin hazırlanması; evlerde değerlendirilmek için özel aksesuarların üretilmesi; bu güne özel bisküvi veya çikolata üretiminin yapılması; bazen sinema ve edebiyattan da destek alınması vb. uygulamalar göz önüne alındığında bu kutlamanın başlı başına ticari bir sektör haline getirildiğini, bunun da reklamlar aracılığıyla kuvvetlendirildiğini, zaman içerisinde bu bayramın ününün de ülke sınırlarını aştığını ifade edilebilir. Gerçekten kökleri Britanya adasının kuzeyinde bulunmakla beraber Amerika Birleşik Devletleri'nde yaygınlaşan Cadılar Bayramı, başka ülkelere de sıçramakta, hâlihazırda yalnızca Avrupa'da değil Müslüman ülkelerde, ayrıca Uzak Doğu'da

dahi bu günün kutlanması bir moda haline gelmektedir (Çıblak Coşkun & Zöhre, 2014: 502). Cadılar Bayramı'nın tanınırlığı seneden seneye artmaktadır. Televizyon, film ve başka medya kuruluşları, Cadılar Bayramı'nın Amerika'nın en büyük ikinci ticari tatiline dönüşmesine katkı sunmaktadır. Korku filmleri seyretmek, perili tema parklarına ziyaret gerçekleştirmek, akşam kutlamalarının popüler-modern bir türüdür (Özel, 2019: 82).

5.2. Birleşik Krallık

Ekim ayı geldiği zaman hem Birleşik Krallık hem de Amerika Birleşik Devletleri'nde Cadılar Bayramı çılgınlığı başlamaktadır. Sevgililer Günü'nde olduğu gibi Cadılar Bayramı da inanılmaz seviyede ticari bir boyut elde etmektedir. Mağazalar, Cadılar Bayramı için parti malzemeleri ve özel kostümlerin satışını yaparken, kafeler normal ürünlerinin özel bal kabağı aromalı versiyonlarını çıkarmakta ve evde kalmayı arzu edenler için ise televizyon kanalları korku filmleriyle dolmaktadır. İngiltere'de öğrenci olanlar, Cadılar Bayramı temalı gecelere ve ona uygun özel müzik listelerine her bar ve kafede rastlayabilirler. Aynı zamanda Cadılar Bayramı zamanında kişilerin su dolu bir kaba kafalarını sokarak içerisinde yüzen elmaları ağızları ile yakalamaya uğraştıkları "apple-bobbing" yani elma tutmaca partileri, en sevilen aktivitelerden birisi olmaktadır. Akabinde "trick or treat" oynanmakta ve bu oyun küçük çocukları bulunan aileler arasında, kırsal bölgelerde daha yaygındır. En çok bilinen şakalar arasında, evlere yumurta atma ve binaların ya da şehir sembollerinin tuvalet kağıdı ile kaplanması bulunur (Ozluoglu, 2021).

5.3. Türkiye

Türkiye'de son senelerde yaygınlaşmaya başlayan Cadılar Bayramı, ilk zamanlar İzmir, Ankara, İstanbul gibi büyük kentlerde yaşamını devam ettiren ve sosyo-ekonomik seviyesi yüksek kesimler tarafından kutlanılırken, kitle iletişim araçları sayesinde topluluğun daha geniş bir kesimine yayılmaktadır. Türkiye'de Cadılar Bayramı kapsamında özel kostümlü partiler organize edilmekte, üniversitelerde, Amerika Birleşik Devletleri kökenli birtakım özel okullarda, dil okullarında, ayrıca anaokullarında kostümler, şarkılar ve tatlılar eşliğinde Cadılar Bayramı kutlanılmaktadır (Çıblak Coşkun & Zöhre, 2014; Özel, 2019: 82).

5.4. Hong Kong

Hong Kong'daki Cadılar Bayramı kutlamalarında batı emarelerinin daha fazla göze çarptığı Disneyland, ticari kutlamaların merkezi halini almaktadır (Ozluoglu, 2021). Hong Kong'da gerçekleştirilen Cadılar Bayramı kutlamaları, çeşitli ve enteresan anlara sahne olmakta ve insanlara farklı duygu ve düşünceler hissettirmektedir.

5.5. Singapur

Singapur'da Cadılar Bayramı zamanında cehennem kapılarının açıldığına, ruhların sevdikleri kişileri ziyaret etmek için geldiklerine inanılmaktadır. Ülke genelinde, tümü bölgedeki yurttaşlar tarafından düzenlenen Çin opera ve müzik performansları sergilenmektedir (Ozluoglu, 2021).

5.6. İrlanda

İrlanda'da Cadılar Bayramı oyunlarının en fazla bilinenleri arasında; "snap apple" olarak bilinen ve bir ipten sarkıtılan elmaların ısırılmaya uğraşıldığı "elma ısırma", "knock-a-dolly" ismi verilen ve çocukların evlerin kapılarını çaldığı ve ev sahibi kişilerin kapıları açmadan kaçtıkları oyunlar gelmektedir. Bu çeşit yaramaz şakaların yanı sıra da Cadılar Bayramı'na özel yapılan leziz yemekler de bulunmaktadır. "Barnbrack" ismi verilen geleneksel meyveli kek en bilinenidir. Bu kek, içine sarı renkte bir obje konulup pişirilmekte ve bu objenin ne olduğuna ilişkin olarak da geleceğin tahmin edildiğine inanılmaktadır (Ozluoglu, 2021).

"Jack-o-lantern" ismi verilen bal kabaklarının oyulma geleneği, İrlanda'dan gelmektedir. Geleneksel bir Kelt öyküsünde Jack isminde bir adam şeytani kandırmakta ve bundan dolayı vefat ettikten sonra şeytan, onun yolunu ışıtmak amacıyla yanan bir kömür parçası ile geceyi parıldatmaktadır. Jack, bu kömür parçasını oyulan bir şalgamın içerisine koyup bir söylentiye göre Cadılar Bayramı gecesi gezintiye çıkmaktadır. İrlandalılar, Jack'in fenerinin ürkütücü versiyonlarını şalgamlara oyup, kötü ruhları defetmek için kapı önlerine ve pencerelere koymaktadırlar. Amerika'da ise bal kabağına oyulmasında, bal kabağının bölge üzerinde yoğun olarak yetiştirilmesinin bir payı olmaktadır (Ozluoglu, 2021).

Cadılar Bayramı'nın doğduğu İrlanda'da her şey güzelce bir araya gelmek içindir. Komşular buluşmakta, şenlik ateşi yakılmakta, şekerleme toplamaya gidilmekte ya da çevredeki birtakım Cadılar Bayramı partileri ziyaret edilmektedir. Ayrıca "çarpma elma", "hazine avı" ya da "kart oyunları" gibi oyunlar da oynanmaktadır (YOAIR, 2021).

5.7. Latin Amerika

Cadılar Bayramı kutlamaları, İspanya ve Meksika gibi Latin Amerika ülkelerinde 31 Ekim gecesinden başlayarak 2 Kasım'a değin üç gün süresince kutlanmaktadır. Ruhların varlığının yoğun olarak hissedildiği bu zamanda birçok aile ölen akrabalarını onurlandırmak amacıyla evlerinde bir sunak inşa etmekte ve oralara çiçekler, şekerler ve ölen akrabalarının en sevdikleri yiyecekleri koymaktadırlar. Gelen ruhun ziyafete başlamadan evvel ellerini yıkayabilmesi amacıyla biraz su ve havlu bırakılırken, geriye dönüş yolunu bulmaları amacıyla da tütsüler ve mumlar yakılmaktadır (Ozluoglu, 2021).

5.8. Avrupa Ülkeleri

"Cadılar Bayramı", son zamanlarda hala Avrupa ülkelerinde geleneksel olarak kutlanılmakta ve cadıları temsil eden kişiler ürkütücü, sevimsiz kadınların kılıklarında sokaklarda dolaşmaktadırlar (Erdemir, 2020; Yılmaz, 2020: 7). Cadılar Bayramı, Avrupa ülkelerinde yoğun olarak kutlanmakta ve bu kutlamaların temelinde ise inanç ögesi yer almaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'da şaka yapmanın bir gelenek haline geldiği günler vardır. "Halloween" (31 Ekim) ve "April Fools' Day" (1 Nisan) isimleriyle bilinen ve takvime bağlı günlerde kişiler şaka gerçekleştirme geleneğini yaşatmaktadırlar. Ayrıca 1 Nisan şakaları, yalnızca batıda değil, kitle iletişim araçlarının yardımı ile tüm dünyaya yayılmaktadır (Smith, 1990:

77; Şahin, 2014: 242). Avrupa'da 1 Nisan için "nisan balığı" ya da "nisan aptalı" söyleyişleri de kullanılmaktadır. 1 Nisan ya da "Cadılar Bayramı" (31 Ekim) olarak bilinen bu günlerde şaka yapmak tamamen yasaldir (Dundes, 2008; Şahin, 2014: 242). Bundan dolayı gerçekleştirilen şakanın kurbanı olan insanlar, şakaya aşırı bir tepki göstermezler. Bu yönden geleneksel bir ortamda şaka yapma, şakaya gösterilebilecek tepkileri de azaltmaktadır (Şahin, 2014: 242).

5.9. Bazı Orta Doğu Ülkeleri, Avustralya, Çin, Afrika

Birden fazla Orta Doğu ülkesi, Avustralya, Çin ve Afrika'da Cadılar Bayramı kutlanmamaktadır (Yılmaz, 2021). Bu yerlerde Cadılar Bayramı'nın kutlanmamasının nedeninin ise; kutlama yapılmasının yanlış bulunması ya da kutlamaya dair bir inancın veya geleneğin olmaması olarak düşünülmektedir.

6. Cadılar Bayramı'na Benzer Kutlamalar

Cadılar Bayramı, çoğunlukla bir Amerikan bayramı olarak bilinmektedir. Fakat dünyanın diğer birden fazla yerinde de Cadılar Bayramı popüler bir hale gelmektedir. Ayrıyeten Cadılar Bayramı'na benzeyen çeşitli kutlamalar da mevcuttur; bu kutlamalarda ruhi varlıklar ve bu ruhi varlıkların etkinlikleri yüceltilmektedir. Dünyanın çeşitli yerlerinde Cadılar Bayramı gibi yaygın olarak kutlanan bayramlardan bazıları şöyle ifade edilebilir (Yehova'nın Şahitleri, 2021):

- Afrika: "Kukuletalı Egünler Dansı",
- Asya: "Bon Festivali",
- Avrupa: "Ölümler Bayramı ve farklı şekillerde kutlanan Cadılar Bayramı",
- Güney Amerika: "Kawsasqanchis",
- Kuzey Amerika: "Ölümler Günü".

Türkiye'de de Cadılar Bayramı'na benzeyen bir festival vardır. Bu festivalin ismi de, Çocuk Festivali'dir. Bu festival, Trakya'da kutlanmakta ve kişiler ateş üzerinden atlamakta, kabak tatlısı yemektirler (Pepapp, 2021). Çocuk Gecesi'nin temeli, bolluk ve bereket ümidine, kötülüklerden korunmaya, tabiat ile barışık olma arzusunun dayanmaktadır. Bu gecede gerçekleştirilen tüm uygulamalar-ritüeller, bu amaçlar ile yapılmaktadır. Örneğin; bu gecede suya tahta atılır ve tahta sabah suyun üstünde donmuş olarak bulunur ise o evdeki insanların o sene boyunca sağlıklı olacağına inanılır. Bilhassa da yaşlılar, o sabah bu tahtaya bakıp gelecek senenin nasıl geçeceğini tahmin etmeye çalışırlar. Şayet Çocuk Gecesi kutlanmaz ise, evdeki bereketin azalma göstereceğine, hayvanların, ürünlerin bereketsiz olacağına inanılmaktadır. Bu sebep ile Çocuk Gecesi tabiatın kişilere iyi davranış göstermesi, yararlı olabilmesi amacıyla yapılır. Çocuk Gecesi'nde gece geç saatlerde evden çıkılmaz, aksi halde ise Çocuk sırtına biner. Gece yarısına doğru ise köyde yer alan gençler, Çocuk'a benzediği düşünüldüğünden dolayı beyaz çarşafa sarınarak, çehrelerini kireç ile beyaza boyarlar. Böylece giyinen gençler, evlerin camlarını çalıp, zil ve tenekeler ile ses çıkarıp kişileri korkutmaya çalışırlar (Saritaş & Hacıoğlu, 2017: 336). Kökeninde büyü, bolluk, tılsım, bereket gibi düşüncelerin ve doğüstü varlıkların bulunduğu Çocuk Gecesi, yiyecekleri, uygulamaları ve kostümleri ile bugün de

eski ritleri yansıtmaktadır. Bugün bir festival haline dönüşen Çocuk Gecesi, topluluğun aynası olarak “*bireyin kendisi, toplumu, tarihi ve kültürü hakkında bilinçlendiği*” bir yer ve eğlencedir (Özdemir, 2005: 25-33; Sarıtaş & Hacıoğlu, 2017: 338). Çocuk Gecesi, “*kış aylarının sert gecesi, kış festivali, yerel cadılar bayramı, dışarı çıkılması yasak olan gece, ineklere ve çocuklara zarar verilen gece*” olarak adlandırılırken, bu gece “*bolluk-bereketi çağırma ve yeni yılda kötülüklerle karşı korunma sağlandığı gece*” olarak da kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Ayrıyeten Çocuk Gecesi’ne ilişkin ritüellerin yapılmasıyla yıl boyunca sağlıklı olunacağı inancı da yaygındır (Güzel & Akyurt Kurnaz, 2020: 176). Çocuk Gecesi, Türk kültürünün bugün yaşayan “*korku unsurlu*” bir kutlaması olarak yörede (Edirne İli, Keşan İlçesi, Çamlıca Beldesi’nde) hayatını sürdüren halk ve yetkililer tarafından ayakta tutulmaya çalışılmaktadır (Sarıtaş & Hacıoğlu, 2017: 338). Benimsenen alışkanlıklar kapsamında Çamlıca’da (Edirne/Keşan/Çamlıca) yaşamını sürdüren insanlar, geceyi uyanık geçirmeyi, eğlenmeyi, soğuğa karşı meydan okumayı, kabak ürünleri pişirmeyi, komşuları korkutmayı ritüel haline getirmektedirler. Bu ritüeller kapsamında ise bölge üzerinde yaşayan insanlar, sokakta dolaşarak, beyaz renkli elbiseler giyerek ve çehrelerini boyayarak Çocuk canavarını taklit etmektedirler. Yine, evlerin camlarına vurmak, korku masalları ifade etmek, suya tahta atmak gibi davranışlar da beldede ritüel haline gelmektedir. Bu bölgede yaşamını devam ettiren insanlar Çocuk fenomeninin varlığını kabul etmektedirler. Kültürel miras kapsamında bu geceye özgü olarak spesifik bir mutfak kültürünün meydana geldiği de görülmektedir. Kabak yemeği, kabak tatlısı, ayva tatlısı, lokma, akıtma, kar suyunda pişirilmiş mısır gibi ürünler mutfak kültürüne yerleşmektedir (Güzel & Akyurt Kurnaz, 2020: 176). Çocuk Gecesi; korku ve inanç unsurlarının ön planda olması, korkutucu kostümlerin giyilmesi, maskelerin takılması, makyajların yapılması, insanların korkutulması, bal kabağı ve benzeri yiyeceklerin tüketilmesi gibi pek farklı yönlerden Cadılar Bayramı’na benzemektedir.

7. Sonuç ve Öneri

Cadılar Bayramı, dünya çapında yoğun olarak kutlanan bayramlardan biridir ve bu bayramı kutlayan ülkelerin ekonomilerine önemli bir gelir sağladığı aşikârdır. Bu bayramın kutlanmasının temelinde inanç etmeninin yer aldığı bilinmektedir. İnsanlar inançları gereğince çeşitli etkinlik, aktivite ve organizasyonlara katılım göstermektedirler. Bu durum üzerinde ise inanç etmeninin olabildiğince etkili olduğu, kişilerin planlarına ve hareketlerine yön verdiği öne sürülebilir.

Aynı dine mensup olan kişiler arasında Cadılar Bayramı’nın kutlanıp kutlanmamasına ilişkin görüş farklılıklarının olduğu göze çarpmaktadır. Örneğin; Hristiyanlık dinine mensup olan kişilerin bazılarının Cadılar Bayramı’nı kutladıkları, bazılarının ise Cadılar Bayramı’nı kutlamadıkları ifade edilebilir.

Cadılar Bayramı, dünya üzerinde bazı coğrafik alanlarda kutlanılmakta, bazı coğrafik alanlarda ise kutlanılmamaktadır. Cadılar Bayramı’nın kutlanılmadığı yerlerde, bu bayramın henüz bilinmediği ya da kutlanılmasının yanlış olduğu fikrinin hâkim olduğu düşünülmektedir.

Cadılar Bayramı, dünyada pek çok ülkede kutlanmakta ve tarihi süreç içerisinde de bu bayramla ilgili eğlenceli

etkinliklerin ve aktivitelerin gerçekleştirildiği görülmektedir. Cadılar Bayramı’yla ilgili gerçekleştirilen eğlenceli etkinlikler ve aktiviteler, ülkelerin ekonomilerine önemli katkılar sağlamaktadır. Cadılar Bayramı’nın kutlanması için çeşitli ürün ve hizmetler satın alınmaktadır. İnsanlar, Cadılar Bayramı’nı kutlamak amacıyla şekerler, çikolatalar, bal kabakları, kostümler, süslemeler vs. satın almakta, makyajlar yapmakta, seyahatler etmekte, farklı etkinlikler (oyun oynama, film izleme, korkunç hikâyeler anlatma vs. gibi) gerçekleştirmekte ve çeşitli organizasyonlar (parti organizasyonu gibi) düzenlemektedirler.

Cadılar Bayramı, hem inanç turizminin hem de ekonominin gelişimine kayda değer katkılar sağlamaktadır ve bu bayramın turistik ve ekonomik anlamdaki katkıları azımsanamaz derecede fazladır. Dünya üzerindeki birtakım ülkelerin Cadılar Bayramı’nı yoğun bir şekilde kutladığı, bu duruma ilişkin olarak da yüksek bir oranda ekonomik harcama yaptığı ifade edilebilir.

Destinasyonlara yönelik turistik taleplerin artmasına katkı sağlayan etkinlikler ve festivaller, sosyolojik, turistik, kültürel, tarihsel ve benzeri açılarından turistlerin duyu dünyalarında yer etmektedir. Etkinlikler ve festivaller, bulunulan yöreye ya da destinasyona hem ekonomik hem de sosyal yönlerden önemli katkılar sağlamaktadır. Bu kapsamda da Cadılar Bayramı göz önünde bulundurulduğunda, bu bayramın önemli bir turistik potansiyele sahip olduğu ileri sürülebilmektedir. Cadılar Bayramı zamanında, Cadılar Bayramı’nın kutlandığı destinasyonlara / ülkelere yönelik turist akışının artacağı düşünülmektedir. Zira bu bayram zamanında turistlerin Cadılar Bayramı açısından gözde olan destinasyona ya da ülkelere bir seyahat gerçekleştirebilecekleri belirtilebilir.

Turistik açıdan önemli olan zamanlar vardır. Bu zamanlardan biri, Cadılar Bayramı zamanıdır. Cadılar Bayramı zamanında turistik hareketler ve sosyal etkileşimler artmakta, ekonomi de canlanmaktadır. Cadılar Bayramı dünya üzerinde pek çok ülkede kutlanmaktadır. İnanç, din ve kültür unsurlarının, Cadılar Bayramı’nın kutlanması ya da kutlanmaması bakımından insanlar üzerinde büyük bir etki yarattığı düşünülmektedir. İnsanların düşünce ve duyu durumları, Cadılar Bayramı gibi inanç turizmi açısından kayda değer zamanların değerlendirilmesi veya değerlendirilmemesi hususunda büyük bir yönlendirici etkiye sahiptir. İnsanlar, kendi düşünce ve duyguları doğrultusunda hayatlarını yönlendirmektedirler. Bu durum, inanç turizmi hareketlerinde pozitif veya negatif etki yaratan bir durum olarak ön plana çıkmakta, turistik etkileşimi artırabilmekte ya da azaltabilmektedir.

İnsanlar, inanç turizmi kapsamında önemli bir konuma sahip olan Cadılar Bayramı sayesinde daha fazla seyahat edebilmektedirler. İnsanlar inançları gereği Cadılar Bayramı’nda; farklı kostümler giymekte, bal kabakları oymakta, evlerini, evlerinin çevresini veya sokakları süslemektedirler. Cadılar Bayramı, doğrudan inanç kavramıyla ilgilidir. Cadılar Bayramı’nda en çok öne çıkan renkler arasında turuncu ve siyah, en çok öne çıkan hayvanlar arasında ise kedi (kara kedi) ve yarası gelmektedir. Söz konusu renkler ve hayvanlar, Cadılar Bayramı’nın sembolü olarak kabul edilmekte, çeşitli inanışlara konu olmakta ve Cadılar Bayramı açısından büyük önem arz etmektedir.

İnanç turizmi bakımından önemli olan Cadılar Bayramı, destinasyonların turistik ve ekonomik anlamda canlanmasına önemli katkılarda bulunmaktadır. Kişiler, Cadılar Bayramı'nı kutlamak amaçlı çeşitli seyahatlere katılmakta, sosyal ve turistik etkinlikler düzenlemekte ve / veya bu etkinliklere katılım göstermekte, farklı ürün ve hizmetler satın almakta, bu özel zamanı inançları doğrultusunda yaşamaya çalışmaktadırlar. Cadılar Bayramı zamanında sıklıkla görülen inanç figürlerinin, bu bayramı kutlayan insanların açısından önemli bir anlamının bulunduğu düşünülmektedir. İnsanların, Cadılar Bayramı zamanında buldukları alanları inanç figürleriyle donattıkları belirtilebilir. Dünya üzerinde Cadılar Bayramı'nı kutlayan insanların olduğu gibi, bu bayramı kutlamayan insanların olduğu da bilinmektedir. Söz konusu durum üzerinde ise, din ve inanç unsurlarının oldukça etkili olduğu ve bu unsurların insanların fikir ve davranışlarında büyük bir yönlendirici etkiye sahip olduğu ifade edilebilir. Zaman içerisinde insanların fikir ve inançlarının değişim göstermesiyle birlikte Cadılar Bayramı'nın kutlanma durumu ve şekli ya da kutlanmama durumu farklılaşabilmektedir.

İnanç turizmi ile Cadılar Bayramı arasında önemli bir ilişki söz konusudur. Cadılar Bayramı'nı kutlamak amacıyla yer aldığı konumdan başka bir konuma seyahat eden ve Cadılar Bayramı'na ilişkin turistik ürün ve hizmet satın alan insanlar, inanç turizmi kapsamında değerlendirilebilir. Cadılar Bayramı'nın daha fazla popülerlik kazanmasında ve kutlanılmasında inanç temelli turistik hareketler ve çalışmaların etkili olduğu düşünülmektedir. İnsanlar, Cadılar Bayramı kutlamalarına katılmak amacıyla yurt içi ya da yurt dışı turistik seyahatlere katılmakta, çeşitli etkinlikler organize etmekte, çeşitli etkinliklere dâhil olmakta, çeşitli ürün-hizmetler satın almaktadırlar. İnsanların bu şekilde kendilerini memnun ve mutlu etmek istemeleri de, Cadılar Bayramı'nın anlam ve önemini anlaşılması ve hissedilmesi açısından önem taşımaktadır. Cadılar Bayramı zamanında inanç turizmi faaliyetlerine katılan turistlerin sayısının arttığı düşünülmektedir. Cadılar Bayramı, gerek ulusal gerekse de uluslararası anlamda gerçekleştirildiği yere önemli ekonomik katkılar sağlamaktadır. Durum böyle olunca da, Cadılar Bayramı'na ilişkin teorik ve uygulama çalışmalarının sayısının zenginleştirilmesi gerekliliği de, bu bayramla ilgili inanç odaklı davranış ve duyguların daha etkin saptanması gereği doğrultusunda meydana geldiği düşünülmektedir.

Cadılar Bayramı, önemli bir inanç etkinliğidir ve inanç turizmi kapsamında büyük bir öneme sahiptir. Dünya üzerinde Cadılar Bayramı'nı kutlayan kişilerin sayısı ve bu kişilerin yaptıkları seyahatlerin, tedarik ettikleri ürün-hizmetlerin, ziyaret gerçekleştirdikleri Cadılar Bayramı kapsamında önem arz eden ülkelerin ya da yapıların sayısı oldukça fazladır. Cadılar Bayramı'na ilişkin yapılan tanıtım ve pazarlamaların da (reklam vs. gibi) sayısının oldukça fazla olduğu ifade edilebilir.

Cadılar Bayramı, Paskalya ticarileştirilmekte; mitolojik yaratıklar zaman içerisinde süper kahramanlara dönüştürülerek sinema, video oyunları, çizgi roman, kısacası popüler kültür için vazgeçilmez figürler olmaktadır (Özgör, 2020: 506). Cadılar Bayramı'nın simgesi halinde bulunan pek çok figür, popüler kültür içerisinde kendisine önemli bir yer edinmektedir. Tarihi kökeni, eski pagan adetlerine kadar dayanan Cadılar

Bayramı, zamanla popüler kültürün önemli parçası haline almaktadır. Cadılar Bayramı'nın tarihi sürecinde pek fazla değişim göstermesi, bu bayramın kutlanması / kutlanmaması ile kültür, din ve inanç öğelerinin yakından bir ilişkisinin olduğu belirtilebilir.

Cadılar Bayramı çerçevesinde çekilen filmler, bestelenen şarkılar, markaların spesifik Cadılar Bayramı koleksiyonları, üretimi yapılan hediyelik eşya, kostüm-maskeler kültürel değerlerin emtiyaya dönüştüğünün somut örnekleri olarak insanların karşısına çıkmaktadır. Medya-sosyal medya, Cadılar Bayramı'nın popüler duruma gelmesinde ve geniş kitlelere erişmesinde kayda değer rol oynamaktadır (Özel, 2019: 82).

Cadılar Bayramı'na ilişkin gerçekleştirilen filmlerdeki öğeler, tüketim araçları olarak kişileri tüketim yapmaya yönlendirmektedir (Gökaliiler & Saatcioglu, 2016: 28). Yılbaşı, Şükran Günü ve Cadılar Bayramı gibi tüketim temelli kutlamalara ilişkin etnografik bir çalışma gerçekleştiren Levinson vd. (1992), bu tüketim olgusunun odak noktasında kültürel değerlerin ve toplumsal süreçlerin olduğunu tespit etmişlerdir.

Tarihi sürecin, Cadılar Bayramı ismi verilen kutlamanın inançlar-pratikler yönünden zenginlik kazanmasını sağladığı ifade edilmektedir (Çıblak Coşkun & Zöhre, 2014; Ekinci vd., 2018). Globalleşmeyle kimlikler tamamen kaybolmamakta olsa bile yeni yetişen kuşakların geleneklerinden olabildiğince farklı bir kültüre doğdukları ve gerek "*Cadılar Bayramı*" gerekse de "*Noel*" gibi gelenekleri sempatik buldukları ve kutlamak istedikleri gerçeğiyle karşı karşıya kaldığı bilinmektedir (Giddens, 2000: 63; Yarımsakal, 2019: 115).

Cadılar Bayramı, dünyada asırlar boyunca yayılmaktadır. Çeşitli millet ve inançlar arasında birleşip kültürün mühim bir parçası haline gelmektedir. Sanat, politika ve gelenekleri yalnızca etkilemekle kalmayıp, tekrardan tanımlamak için hizmet vermektedir. Cadılar Bayramı, yalnızca eğlencenin ve ev kutlamalarının çok ötesinde bir endüstri halini almaktadır (Ersoy Yılan, 2021: 158; Morton, 2012: 153-154).

Cadılar Bayramı son zamanlarda daha çok eğlence amaçlı kutlanmaktadır. Cadılar Bayramı'na benzer etkinlikler, dünyanın bazı yerlerinde farklı isimlerle gerçekleştirilmektedir. Cadılar Bayramı gibi inanç etkinliklerinin, inanç turizminin dünya üzerinde çok geniş coğrafyaya yayılmasında oldukça etkili olduğu düşünülmektedir.

Son zamanlarda sık sık kutlanılan Cadılar Bayramı'na ilişkin pek çok söylem söz konusudur. Önemli inanç etkinliklerinden ve festivallerinden birisi olan Cadılar Bayramı, zaman içerisinde türlü inanışlarından ortaya çıkmakta ve tarihi sürecinde farklı biçimler kazanmaktadır. Cadılar Bayramı'nın tarihi sürecinde farklı biçimler kazanmasında ise insanların kendi inanç dünyalarının ve sosyal yaşantılarının oldukça etkili olduğu düşünülmektedir.

Cadılar Bayramı, hem inanç yönünden hem de turistik yönden büyük bir potansiyel-öneme sahiptir ve ekonomi üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Cadılar Bayramı'nın inanç turizmi konusunda büyük bir potansiyeli ve önemi vardır. Cadılar Bayramı, insanların kişisel-sosyal bakış açılarına göre farklı anlamlar taşıyabilmektedir. Bu durum üzerinde en fazla

etkili olan unsurların ise, inanç, din ve kültür unsurları olduğu düşünülmektedir.

Çalışmanın literatüre teorik katkıları vardır ve bu katkılar şöyle belirtilebilir:

- Çalışma, genel olarak inanç, din ve kültür kavramları üzerine yoğunlaşan Cadılar Bayramı'nın turistik açıdan da ele alınmasına olanak tanımaktadır.
- Çalışmanın konusu, Cadılar Bayramı hariç, diğer önemli görülen günlerin ya da gecelerin inanç turizmi potansiyelinin merak edilmesi ve araştırılması noktasında insanlar üzerinde genel olarak bir merak unsuru uyandırmaktadır.
- Çalışma, Cadılar Bayramı kapsamında önem arz eden birtakım inançların, anlamı ve önemi üzerine literatüre kayda değer bilgilerin aktarılmasını sağlamaktadır.
- Çalışma, Cadılar Bayramı ve inanç turizmi konularındaki çalışmaların ortaya çıkarılmasında yararlanabilecek önemli bir kaynak teşkil etmektedir.
- Çalışma, Cadılar Bayramı'nın önemli bir inanç turizmi potansiyelinin olduğunun ifade edilmesi ve sosyal-ekonomik yönlerden etkilerinin anlaşılabilmesi açısından insanların daha fazla bilgi edinmelerine yardımcı olmaktadır.
- Çalışmada bazı ülkelerin Cadılar Bayramı'yla ilgili olan bazı bilgilerine de yer verilerek bu konuya ilgi gösteren insanların merak duygularının giderilmesine katkı sağlamaktadır.
- Bu çalışmanın, inanç turizmi potansiyeli yüksek olan, belirli ve özel zamanlarda kutlanan Cadılar Bayramı'nın insanlar tarafından daha fazla tanınması bakımından literatüre olumlu teorik katkıları vardır.

Çalışmanın literatüre pratik katkıları vardır ve bu katkılar şöyle belirtilebilir:

- Çalışmanın, dolaylı yoldan da olsa, inanç turizmi etkinlik-aktivitelerinin ve bunların tanıtılması ve pazarlanması çalışmalarının yerel, ulusal ve uluslararası alanlarda daha etkin değerlendirilmesi bakımından inanç turizmi destinasyonlarına ve ülkelere yönelik olarak önemli pratik katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.
- Çalışmanın, inanç turizmi talebinin arttığı özel ve belirli zaman / zamanlarda inanç odaklı turistik ürün-hizmetlere yönelik stratejilerin oluşturulması ya da geliştirilmesi bakımından fikir edinme noktasında destinasyonlara / ülkelere pratik yönden bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.
- Çalışmanın, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin Cadılar Bayramı'nın önemini daha iyi anlamasına katkı sağlayabileceği ve konuya ilişkin de turizm işletmelerinde çeşitli pratik çalışmalar gerçekleştirilmesine ön ayak olabileceği düşünülmektedir.
- Cadılar Bayramı gibi önemli görülen belirli zamanların turistik potansiyelinin etkili bir biçimde değerlendirilmesi ve bu durumdan ekonomik kazanç sağlanması, turizm

sektörü çalışanlarına ve turizmin geleceğine önemli katkılar sunmakta, inanç turizmi ürün ve hizmetlerinin kullanımında kayda değer ilerlemelerin kaydedilmesini sağlamaktadır. Bu noktadan hareketle de çalışmanın turizm konusunda fayda sağlayacağı belirtilebilir.

- Çalışma pratik anlamda, turizm işletmelerinin önemli gün ve gecelere uygun konseptte etkinlik ve aktiviteler düzenlemesinin, turist memnuniyetini sağlama ve turistik geliri artırma noktasında önemli olacağına işaret etmektedir.

Çalışma sonucunda verilmek istenen öneriler şöyle belirtilebilir:

- Yaygın olarak kutlanan inanç etkinliklerinin inanç turizmi destinasyonları tercihine etkilerini ortaya koyan bir çalışma yürütülebilir.
- Önemli görülen inanç etkinliklerinin kökeninin ve kökeninin oluşmasında ve sonradan şekillenmesinde etkili olan zihniyetin ortaya çıkarılmasına yönelik bir derleme çalışması girişiminde bulunulabilir.
- Büyük çaplı inanç etkinliklerinin; inanç, din, kültür, coğrafya ve turizm kavramları çerçevesinde derinlemesine bir şekilde değerlendirilmesi önerilmektedir.
- Cadılar Bayramı'na benzeyen "*Bocuk Gecesi*", bu çalışmanın konusuna uyarlanabilir.
- Daha fazla ve etkili tanıtım çalışmalarıyla Cadılar Bayramı'nın potansiyel hedef kitleleri artırılmaya çalışılmalı, böylece de bu alandan sağlanacak ekonomik gelir artışının sağlanması hedeflenmelidir.
- Turizm işletmeleri, inanç odaklı turizm potansiyeli yüksek özel faaliyetlere ve zamanlara yönelik ücretli / ücretsiz olarak çeşitli organizasyonlar tertip edebilirler. Bu durumun, turistlerin hafızalarında önemli izler bırakacağı düşünülmektedir.
- İnanç turizmi kapsamında turistlerin beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma / karşılanmama durumlarının, inanç turizmi destinasyonlarının marka ve imajına etkisini konu edinen bir araştırma gerçekleştirilebilir.
- Cadılar Bayramı'yla ilgili ortaya çıkan gelişmelerin, yerel ve ulusal basın haberlerine yansımalarını inceleyen, fotoğraf yoğunluklu bir çalışma gün yüzüne çıkarılabilir.
- İnanç turizmi kapsamında Cadılar Bayramı'na ilişkin olarak ön plana çıkan ülkelerin, turistik ve ekonomik stratejileri ve bunların yerel-ulusal kalkınmaya etkilerini konu alan bir araştırma girişiminde bulunulabilir.
- Seyahat işletmeleri, Cadılar Bayramı gününde ve bugüne yakın birkaç günde, yolcuların Cadılar Bayramı kapsamında popüler olan destinasyonlara ulaşımı konusunda yolculara fiyat indirimini yapabilir ya da birtakım turistik ürün ve / veya hizmetlerden indirimli veya ücretsiz bir şekilde yararlanabilme fırsatı sunabilir.
- İnanç turizminde manevi his ön plandadır. İnsanların; din ve inançları doğrultusunda yaşamlarına devam etmek ve bu duruma ilişkin olarak da aynı zamanda turistik

ürün-hizmetler satın almak, kendi ruhlarını ferahlatmak, maneviyatlarını güçlendirmek, mutlu olmak ve huzur bulmak için inanç turizmine katıldıkları düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle de, ülkelerin inanç turizmi talebini artırmaları için manevi etmenler üzerine yoğunlaşmaları gerektiği ifade edilebilir.

Etik Beyan: Bu çalışma için etik kurul izin belgesi alınmasına gerek yoktur.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı %50, 2. Yazarın katkı oranı ise %50'dir.

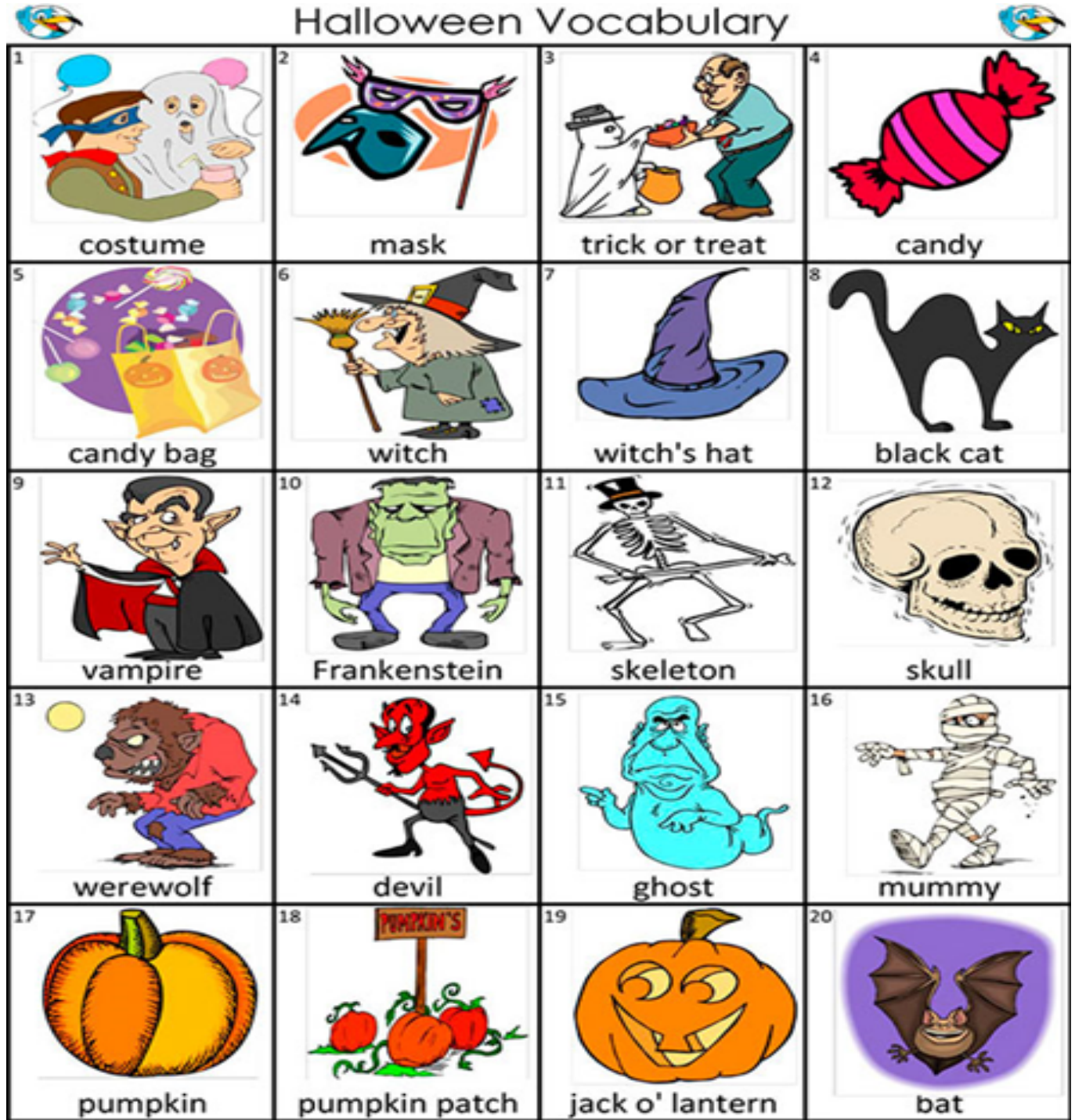
Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Akın, C. (Ekim 2021). *İnanç Turizminde Dünya ve Türkiye Destinasyonu*, CEMALAKİN, <https://cemalakin.wordpress.com/2016/04/26/inanc-turizminde-dunya-ve-turkiye-destinasyonu/>, Erişim Tarihi: 29.10.2021.
- Akşam. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı Nedir, Neden Kutlanıyor? 31 Ekim Happy Halloween Ne Demek, Ne Anlama Geliyor? İşte Tarihi...*, <https://www.aksam.com.tr/yasam/cadilar-bayrami-nedir-neden-kutlanir-happy-halloween-ne-demek/haber-1018083>, Erişim Tarihi: 20.06.2021.
- Ambrose G. & Harris P. (2010). *Görsel Grafik Tasarım Sözlüğü*, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Bozdemir, Y. (2020). *Kültür Emperyalizminin Sosyal Medyaya Yansması: Instagramda Cadılar Bayramı Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bilim Dalı, Sakarya.
- Candan, F. (2019). *2010 Sonrası Amerikan Korku Sinemasında Psikanalitik Öğeler: Tekinsiz ve İğrenç*, Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı, Sinema ve Televizyon Bilim Dalı, Ordu.
- Cowgill, J., Bolek, J. & Design, S. J. (2003). *Symbol Usage in Health Care Settings for People with Limited English Proficiency. Part Two: Implementaion Recommendations*. Scottsdale: JRC.
- Çam, O. & Çılgınoğlu, H. (2020). İnanç Turizmi Merkezi Olarak Mevlana Müzesi ile Şeyh Şaban-ı Veli Külliyesi'nin Değerlendirilmesi, *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 342-357. DOI: 10.37847/tdad.739933.
- Çıblak Coşkun, N. & Zöhre, H. (2014). Küreselleşme ve Tüketim Kültürünün Yaygınlaşması Bağlamında Türkiye'de Cadılar Bayramı, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(3), 497-506.
- Dundes, A. (2008). Nisan Aptalı ve Nisan Balığı: Ritüel Şakaların Bir Teorisine Doğru, (Çev.: Aysun İmirci & Seval Kasımoğlu Ünver), *Milli Folklor*, 20(79), 100-107.
- Eğitim Kütüphanesi. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı Nedir? Halloween | Tarihi-Cadılar Bayramı'nın Simgesi Olan Hayvanlar-Cadılar Bayramı'nın Bal Kabağı-31 Ekim'd...*, <http://www.egitimkutuphanesi.com/cadilar-bayrami-nedir-halloween-tarihi-cadilar-bayraminin-simgesi-olan-hayvanlar-cadilar-bayraminin-bal-kabagi-31-ekim39de-kutlanan-cadilar-bayrami-aktiviteleri/>, Erişim Tarihi: 26.06.2021.
- Ekinci, E., Parlar, F. M., Güvenman, B., Yıldız, O. & Parlar, F. (2018). *Rekreatif Eğlenceye Yeni Bir Tür: Kaçış ve Korku Evi Oyunları*, *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 1-23.
- EKOTÜRK. (Haziran 2021). *ABD Ekonomisine 8 Milyar Dolarlık 'Cadılar Bayramı' Katkısı*, <https://www.ekoturk.com/haber/abd-ekonomisine-8-milyar-dolarlik-cadilar-bayrami-katkisi/>, Erişim Tarihi: 23.06.2021.
- Erdemir, H. (Şubat 2020). *Tarihsel Gelişim Sürecinde Kadın Hakları*, <http://newsgroups.derkeiler.com/Archive/Soc/soc.culture.ukrainian/2009-04/msg00003.html>, Erişim Tarihi: 20.02.2020.
- Ersoy Yılan, E. (2021). *Mc Donald's ve Mini Cooper Markalarının Cadılar Bayramı Reklamları Üzerine Bir İnceleme*, *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*, 6(11), 156-164.
- Ertürk, E. (2011). *Halloween-Cadılar Bayramı*, *Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi*, 18-19.
- Giddens, A. (2000). *Elimizden Kaçıp Giden Dünya*, Alfa Aktüel Yayınları, İstanbul.
- Gökaler, E. & Saatcıoğlu, E. (2016). *Reklamlar Aracılığıyla Betimlenen Tüketim Ritüelleri ve Marka Sadakati İlişkisi*, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (26), 24-46. DOI: 10.31123/akil.438557.
- Güzel, Ö. & Akyurt Kurnaz, H. (2020). *Türk Kültüründe Bir Miras Olarak Çocuk Gecesi Ritüeli İçeriği: Fenomenolojik Bir Araştırma*, *Milli Folklor*, 16(128), 163-178.
- Habertürk. (Ekim 2021). *Cadılar Bayramı Ne Zaman 2021? Cadılar Bayramı Hangi Gün? Cadılar Bayramı Nedir, Halloween Ne Demek?*, <https://www.haberturk.com/cadilar-bayrami-ne-zaman-2021-cadilar-bayrami-hangi-gun-cadilar-bayrami-nedir-halloween-ne-demek-3218915>, Erişim Tarihi: 30.10.2021.
- Kutluay, H. (Haziran 2021). *Halloween (Cadılar Bayramı) Nedir?*, <https://www.makaleler.com/halloween-nedir>, Erişim Tarihi: 23.06.2021.
- Levinson, S., Mack, S., Reinhardt, D., Suarez, H. & Yeh, C. (1992). *Halloween as a Consumption Experience*, *Advances in Consumer Research*, 19, 219-228.
- Morton, L. (2012). *Trick or Treat: A History of Halloween*, Reaktion Books, London.
- Okuyucu, A. & Somuncu, M. (2013). *Türkiye'de İnanç Turizmi: Bugünkü Durum, Sorunlar ve Gelecek*, *International Conference on Religious Tourism and Tolerance*, 9-12 Mayıs 2013, ss. 627-643, Konya.
- Oyman, M. & Özer, S. (2018). *Bir Gerilla Pazarlama Uygulaması Olarak Ambient Reklamcılık (Ortam Reklamcılığı): Basılı Dergi Reklamı ile Ambient Reklamın Etkililik Açısından Karşılaştırılması*, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(4), 173-192. DOI: 10.18037/ausbd.552710.
- Ozluoglu, L. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı Nedir, Dünya Genelinde Nasıl Kutlanır?, hotcourses Turkey*, <https://www.hotcourses-turkey.com/study-abroad-info/once-you-arrive/cadilar-bayrami-nasil-kutlanilir/>, Erişim Tarihi: 23.06.2021.
- Özdemir, N. (2005). *Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Özel, M. (2019). *Kültür Emperyalizmi Bağlamında Türkiye'de Cadılar Bayramı*, *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(54), 75-92.
- Özgör, C. O. (2020). *Batıl İnançların Korku Sinemasındaki Yansımaları*, *SineFilozofi*, 5(9), 504-520.
- Özoral, B. (2020). *Tüketim Kültürünün Yerel Kültürler Üzerindeki Etkisinde Alışveriş Merkezlerinin (AVM) Rolü: Dubai Mall, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 292-304. DOI: 10.18026/cbayarsos.678852
- Pepapp. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı Hakkında 20 Tüyler Ürpertici Bilgi*, *Pepapp*, <https://letspepapp.com/cadilar-bayrami-hakkinda-20-tuyler-urpertici-bilgi/>, Erişim Tarihi: 27.06.2021.

- Preply. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı Geliyor! Bayram Hakkında İlginç Bilgiler, İngilizce Sözcükler ve İfadeler*, <https://preply.com/tr/blog/2015/10/29/cadilar-bayrami-geliyor-bayram-hakkinda-iliginc-bilgiler-ingilizce-sozcukler-ve-ifadeler/>, Erişim Tarihi: 27.06.2021.
- Rogers, N. (2003). *Halloween: From Pagan Ritual to Party Night*, Oxford University Press, Oxford.
- Santino, J. (1996). Halloween, *American Folklore an Encyclopedia*, (746-750), NewYork & London.
- Sarıtaş, S. & Hacıoğlu, C. (2017). Çamlıca'da Eski Bir Balkan Kutlaması: Çocuk Gecesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 333-340. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/cusosbil/issue/31880/350070>.
- Shankar, A. & Horton, B. (1999). Ambient Media: Advertising's New Media Opportunity? *International Journal of Advertising*, 18(3), 1-12.
- Smith, M. (1990). Jokes and Practical Jokes, *The Emergence of Folklore in Everyday Life: A Fieldguide and Sourcebook*, (73-82), Trickster Press, Bloomington-Indiana.
- Sözcü. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı (Halloween) Ne Zaman?*, https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/cadilar-bayrami-halloween-ne-zaman-6094633/?utm_source=dahafazla_haber&utm_medium=free&utm_campaign=dahafazlahaber, Erişim Tarihi: 20.06.2021.
- Şahin, H. İ. (2014). Gelenek, Gülme ve Şaka, *Milli Folklor*, 26(101), 237-251.
- Uludağ Eraslan, R. (2020). Sanat Tarihindeki Eserler ile Piktogramlar Arasındaki Etkileşim ve Benzerlikler, *The Journal of Social Science*, 4(7), 121-133.
- Vukonic, B. (1996). *Tourism and Religion*, Pergamon Press.
- White. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı Hakkında Her Şey, [Blog Yazısı]*, *Beyaz Gezegen*, <https://beyazgezegen.com/cadilar-bayrami-hakkinda-her-sey/>, Erişim Tarihi: 27.06.2021.
- Yaman, D. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı Hakkında Bilmeniz Gereken 12 Bilgi, emoji*, <https://emoji.com.tr/cadilar-bayrami-nedir/>, Erişim Tarihi: 27.06.2021.
- Yarımsakal, G. (2019). Küreselleşme, Reklamlar ve Kültürel Emperyalizmin Etkileri, *Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 101-118.
- Yehova'nın Şahitleri. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramının Ardındaki Gerçekler*, <https://www.jw.org/tr/kutuphane/dergiler/g201309/cad%C4%B1lar-bayram%C4%B1n%C4%B1n-ard%C4%B1ndaki-ger%C3%A7ekler/>, Erişim Tarihi: 27.06.2021.
- Yeniçağ Gazetesi. (Haziran 2021). *Cadılar Bayramı Ne Zaman? Cadılar Bayramı (Halloween) Nedir?*, <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/cadilar-bayrami-ne-zaman-cadilar-bayrami-halloween-nedir-310231h.htm>, Erişim Tarihi: 26.06.2021.
- Yılmaz Saygın, N. (2006). Alışveriş Merkezleri: Türk Kentlerindeki Yeni Tüketim Cennetleri, *Planlama*, (3), 97-104.
- Yılmaz, M. (2020). OECD Ülkelerinde Kadınların Sosyo-Ekonomik Statüsünün Entropi-Aras Bütünleşik Yöntemiyle İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, İktisat Bilim Dalı, Bilecik.
- Yılmaz, S. B. (Haziran 2021). *16 Maddede Cadılar Bayramı Nedir, Ne Değildir?*, *Milliyet, Molatik*, <https://www.milliyet.com.tr/16-maddede-cadilar-bayrami-nedir--ne-degildir--molatik-6997/?Sayfa=3>, Erişim Tarihi: 23.06.2021.
- YOAIR. (Ekim 2021). *TARİHÇE Cadılar Bayramı'nın Tarihi ve Dünyada Nasıl Kutlandığı*, <https://www.yoair.com/tr/blog/the-history-of-halloween-and-how-it-is-celebrated-around-the-world/>, Erişim Tarihi: 29.10.2021.

Ek A: Halloween Vocabulary

Kaynak: Preply, 2021

Yukarıda yer alan şekle ilişkin bazı açıklamalar şöyle ifade edilebilir: 1. Kostüm, 2. Maske, 3. Şeker mi şaka mı, 4. Şeker, 5. Şeker torbası, 6. Cadı, 7. Cadı şapkası, 8. Kara kedi, 9. Vampir, 10. Frankenstein, 11. İskelet, 12. Kafatası, 13. Kurt adam, 14. Şeytan, 15. Hayalet, 16. Mumya, 17. Bal kabağı, 18. Bal kabağı toprak parçası, 19. İçi oyulan, bir tarafına insan yüzü biçimi kazandırılan ve bal kabağından yapılan oyuncak bir fener, 20. Yarasa.

Ek B: Cadılar Bayramı Kostümlerinden Bazıları

Şekil 2: Joker
Kaynak: White, 2021

Şekil 5: Frida Kahlo
Kaynak: White, 2021

Şekil 3: Pennywise
Kaynak: White, 2021

Şekil 4: Valac
Kaynak: White, 2021